

Vladislav Vančura – Markéta Lazarová

- 1931
- baladicky laděný román
- Československý spisovatel v Praze 1966, vydal jako svou 2537. publikaci.

Literární kontext

Česká próza na konci 1. světové války do konce 2. světové války

Imaginativní próza představitelé – Karel Konrád (Robinsonáda, Rozchod, Postele bez nebes)

Autor

- Vladislav Vančura
- narozený 23. června roku 1891 v Hájích u Opavy
- byl prozaik
- dramatik
- filmový scénárista a režisér
- Své studium medicíny po vystudování dále prohloubil lékařskou praxí, postupem času se začal věnovat rovněž umělecké činnosti.
- Za heydrichiády byl v Praze 1. června 1942 nacisty popraven.

Imaginativní próza

= básnická próza, obrazná, převaha lyriky (tzn. dojmy, city, úvahy), volné asociace. Důraz na jazyk: metafory, hra se slovy, dlouhá a složitá souvětí, archaismy, ale i lidový „jadrný“ jazyk. Vladislav Vančura – prozaik, dramatik. Za okupace zastřelen.

Další díla autora

Pole orná a válečná

- Obraz války, nesmyslného běsnění.
- zlý blázen, zloděj a vrah je na frontě pochován jako neznámý hrdina.

Rozmarné léto

- humoristická novela
- příhody tří starých mládenců, kteří se scházejí na plovárně.

Markéta Lazarová

- historický román ze středověku
- boj mezi dvěma rody
- zbožná Markéta se zamiluje do svého únosce Mikoláše Kozlíka, ten je v závěru popraven

Obrazy z dějin národa českého

- česká historie až do doby posledních Přemyslovců
- psal je v době okupace

Kubula a Kuba Kubikula

- pro děti

Literární druh, útvar

baladický román atmosféry a imaginace

lyrické složky
básnická próza.
lyrickoepický román

Místo a doba děje

Děj příběhu se odehrává v okolí Mladé Boleslavi doba blíže neurčena, asi 13. stol.
Hrad Obořiště (Lazar)
hrad Roháček (Kozlík)

Děj

Král se rozhodne potrestat všechny loupežníky, kteří se živí loupáním u obchodních cest, a proto vysílá vojsko v čele s hejtmanem Pivem. Loupežnický šlechtic Kozlík se se svými osmi syny a devíti dcerami rozhodne spojit se sousedním rodem Lazarů. Tyto rody proti sobě odedávna bojují, a proto když Kozlíkův syn Mikoláš v roli posla dorazí na Obořiště – sídlo Lazarů, aby vyjednal spojenectví, je zbit. Aby se Mikoláš pomstil, unese při dalším přepadení Markétu, dceru, kterou Lazar zaslíbil klášteru.

Oba se do sebe zamilují. Markéta bojuje sama v sobě s láskou k Mikolášovi a s poslušností otci. Ví, že porušila slib daný bohu, a proto se pokusí o sebevraždu. V té době je zajat i Kristián, syn říšského hraběte, do kterého se zamiluje Kozlíkova dcera Alexandra. On její lásku opětuje.

Když dojde ke střetu mezi loupežníky a královským vojskem, padne několik Kozlíkových synů a zbytek utíká do okolních lesů. Kristián poslechne otce a zůstává s ním. Brzy si však uvědomí, že se rozhodl špatně a vydá se hledat Alexandru do lesů, kde zešílí. Alexandra jej nachází a v záchvatu zuřivosti zabije.

Markéta se vrací ke svému otci na Obořiště. Ten ji však odmítne a posílá do kláštera, aby se očistila ze svých hříchů.

Zbytek Kozlíkových synů shání žoldáky, aby mohli vysvobodit svého otce z vězení. V bitvě jsou však poraženi a zajati. Na šibenici jdou s hrdostí loupežníků. U popravky je i Markéta s Kateřinou, ženou Kozlíka.

Markétě i Alexandře se narodí synové. Když Alexandra spáchá sebevraždu, vychovává Markéta obě děti.

Ukázka

„Král,“ řekl opět Kozlík, „ je pánem nás všech , ale válka je pánem králů. Válka je soudcem mojí pře. Viděl jsi bířice, který mě hledal s púhonem , či vojáky? Nebud’ pyšnější , než se zajatci sluší. Rozbiji pluk a budu mluvit s královými vyjednaváči před Bolaslaví. Možná , že budu poražen a zabit, nevíme , co nás čeká.Stane se po právu vítěze, avšak ty roztrhni a pust’ svůj list, at’ jej unáší vítr. Řekl jsem, že je válka , a nemám písáře .“

Charakteristika postav

Markéta Lazarová

Odmala je vychovávána jinak než její sourozenci.

Neví o činech, které páchá její rodina.

Je to krásná, citlivá a zbožná dívka.

Mikoláše oddaně milovala, a nedovedla svého hříchu litovat.

Místo aby se v klášteře modlila za vykoupení své duše, modlila se za Mikoláše.

Markéta se vyvíjí – zprvu křehká dívka, bez vlastního názoru, všemi milovaná, ochraňovaná se mění ve zralou ženu, rozhodnou, dokáže bojovat za svou lásku.

Kozlík a jeho synové

Jsou hrubí, suroví a zabijí bez výčitek.

Ale jsou čestní a přímí.

K dosažení svého cíle jsou schopni obětovat život.

Žijí život naplno.

Autor nutí diváka, aby se přiklonil na jejich stranu.

Lazar

Je stejně jako Kozlík loupežník, ale je to zbabělec, který se radši u krále vykoupí, než aby bojoval za svůj způsob života.

Velice miloval svojí dceru, s kterou se chlubil, ale když potřebovala pomoc, obrátil se k ní zády.

Téma, hlavní myšlenka

kritika soudobého měšťáctví, malosti a šedivé jednotvárnosti

oslava svobodného života a společnosti, která člověka neomezuje, smyslem života je láska,

oslava krás života, který je nezničitelný, neztrácí půvab a pokročuje přes pokolení, porozumění po odvahu, sílu a mládí, fantazií + ironie = sobecká slabost, nuda, prázdnota.

Obdiv k lidem, kteří žili svůj život na plno, nebyli omezeni společenskými pravidly, byli upřímní, jejich city byly opravdové

Rozbor

Lyrickoepický román

er – forma

chronologická kompozice

dějová linie narušovaná postavou vypravěče – otázky, nutící k přemýšlení (důraz na rozumovou a poznávací stránku chápání, odvádí od citové roviny

autorův komentář – mluví k sobě (řečnické otázky)

k postavám Nešťastná Markéta! Není tato modlitba rouhavá?

k čtenáři „Rozeznáváte, jak se prosebnice vynáší“

výrazné lyrické složky- básnická próza

kontrasty- bída+ naděje, ponížení+ hrdost, svět krásný+ krutý, práce+nečinnost, síla+slabost

Jazyk

různé stylové vrstvy(poetismus, básnické výrazy+ vulgarismy, argot)

lidové prvky knižní výrazy a archaismy.

dlouhá souvětí – sklon ke knižnosti (humanistické periody)

obraznost

ironie

osobitý výběr slov

originální spojení

četná citovost

oslovení

věty zvolací a tázací

Vlastní názor

Kniha se mi velmi líbila. Vančura chtěl ukázat hrdost a morálnost lidí, které bychom jinak odsoudili. Ale i tak dělá mezi loupežníky rozdíly. Také zde poukazuje na zbytečnost válek. Hlavním tématem je láska prostých lidí. Není nijak dokonalá, protože dohromady svede zbožnou a krásnou Markétu a hrubého loupežníka Mikoláše. Je zde i kritika současné literatury. Velmi dobře jsem se dokázal vžít do pocitů osob a představit si krajinu středověku.